

RAPORT Z MONITORINGU

OGÓLNOPOLSKIEGO PROGRAMU POLSKIEGO RADIA S.A. PROGRAM III

NADANEGO W OKRESIE 10 – 16 LUTEGO 2017 ROKU

POD KĄTEM:

1. OCENY OFERTY PROGRAMOWEJ, W TYM SPOSOBU REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMOWYCH NADAWCY PUBLICZNEGO, OKREŚLONYCH W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 29 GRUDNIA 1992 R. O RADIOFONII I TELEWIZJI ORAZ W ROZPORZĄDZENIU KRRIT Z 27.04.2011 ROKU
2. STOPNIA REALIZACJI UZGODNIONYCH PRZEZ NADAWCĘ Z KRRIT PLANÓW PROGRAMOWYCH NA ROK 2017

CZĘŚĆ 2.

PUNKT D.

Na zlecenie
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
ZP/1/DMP/2017

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Edukacyjne Laboratorium Mediów Społecznościowych

Spis treści

Zakres i metodologia badania	2
Zakres	2
Metoda.....	2
Operacjonalizacja wskaźników, system kodowania i sędziowie kompetentni.....	6
Badana próba.....	13
Metodologia sumarycznej oceny jakościowej audycji informacyjnych i publicystycznych.....	14
D. Opisowa ocena jakości programu	17
Walory i mocne strony	17
Niedostatki i słabe strony	18
Ocena realizacji zasad pluralizmu, bezstronności i wyważenia	19

Zakres i metodologia badania

Zakres

Badanie objęło zawartość ogólnopolskiego programu Polskiego Radia S.A. PRIII nadanego w okresie od 10 do 16 lutego 2017 roku, a więc tygodniową próbę programu. Celem badania było dokonanie oceny jakości oferty programowej oraz sposobu realizowania planów programowych na rok 2017 uzgodnionych z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji.

Ocenie jakościowej zostały poddane także wyemitowane w badanym okresie audycje informacyjne i publicystyczne, w szczególności realizacja przez nadawcę wymagań wskazanych w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U.2016.639 ze zmianami) tj. zachowanie pluralizmu, bezstronności, wyważenia i niezależności.

Badana próba obejmowała łącznie 168 godzin nagranych programu.

Metoda

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Załączniku nr 1 do umowy (rozdział II, p. II) raporty z analizy mają zawierać cztery części:

- Strukturę gatunkową programu (Część A)

Opis zawartości programu (Część B)

- Opisową ocenę realizacji planów programowych (Część C)
- Opisową ocenę jakości analizowanego programu (Część D).

Ad. D

Na ocenę jakości programu składa się wiele czynników. Niektóre z nich mają charakter mierzalny a zatem całkowicie wolny od wady

subiektywizmu. Większość czynników wpływających na jakość ma jednak charakter niewymierny, choć możliwy do oszacowania w ocenie jakościowej. Ta wieloczynnikowość oceny jakości programu powoduje potrzebę konstruowania narzędzi do jak najlepszego ujęcia i zdefiniowania podstawowych zmiennych wpływających na jakość programu i poszczególnych jego składowych. Zadanie to dotyczy przede wszystkim audycji informacyjnych i publicystycznych, które wprost, na mocy zapisów ustawy o rtv, muszą spełniać określone wymogi obiektywizmu, zawarte w zasadach pluralizmu, niezależności, bezstronności i wyważenia.

Dodatkowym utrudnieniem w konstrukcji i operacjonalizacji metody oceny jakości programu jest brak obiektywnego wzorca, mogącego stanowić punkt odniesienia w analizie porównawczej. Badania prowadzone nad jakością przekazu medialnego, w tym te zlecane przez KRRiT, miały zwykle charakter analiz porównawczych, w których wybrana próba z korpusu audycji jednego typu obejmowała kilku nadawców¹. Analiza programów nadawcy publicznego sprowadzała się najczęściej do badań nad zmianą struktury gatunkowej programu².

Trudność w skonstruowaniu narzędzia kompleksowej i obiektywnej oceny jakości programu, o której mowa powyżej polega na tym, że punktem odniesienia do analizy jakościowej programu powinien być jakiś modelowy zestaw cech składających się na idealny wzór z punktu widzenia cech założonych w zasadach pluralizmu, niezależności, bezstronności i wyważenia. Taki archetypiczny wzór, idealny model, optymalny fenotyp

---

1 Por. badanie Macieja Mrozowskiego i Tatiany Papadiak—Kuligowskiej (Ekspertyza programów informacyjnych głównych wydań TVP1 Wiadomości, TVN Fakty, Polsat Wydarzenia z okresu 4.02.2016 r. do 11.02.2016 r.)

2 Zob. Tomasz Mielczarek, Misja czy komercja – Ewolucja programu Telewizji Polskiej S.A., Zeszyty Prasoznawcze, vol. 56, nr 4, Kraków 2013, Tomasz Mielczarek, Telewizja Polska SA w latach 1994-1996, Zeszyty Prasoznawcze, nr 3/4, Kraków 1996, Maciej Mrozowski, Kultura w telewizji publicznej: dylematy misjonarza, Zeszyty Prasoznawcze, nr 3/4, Kraków 1996.

nie istnieje. Analiza jakości programu w zakresie wypełniania przezeń misji jest więc przybliżeniem, polegającym na wyodrębnieniu wskaźników, możliwych do intersubiektywnego ich wyznaczenia lub mierzenia. Następnie na przypisaniu tych wskaźników jako jednostek operacjonalizujących do czynników (najlepiej uzyskanych w starannej analizie czynnikowej), które są zdefiniowane jako elementy zakładanego efektu jakości programu. Zleceniodawca wskazał na zestaw czynników do oceny jakości audycji informacyjnych i publicystycznych, umożliwiając jednocześnie uzupełnienie tych zestawów o własne propozycje. Wykonawca korzystając z tej możliwości dodał zarówno nowe elementy oceny, jak i sformułował algorytm liczenia sumarycznej procentowej „miary obiektywizmu”.

W rezultacie do analizy jakościowej audycji informacyjnych i publicystycznych użyte zostały następujące zestawy czynników (w tabelach uwzględnione zostały także dodatkowe wskaźniki zaproponowane przez wykonawcę).

Audycje informacyjne:

Pluralizm, bezstronność i wyważenie:

Liczba przekazów w jednym wydaniu;
Ranga/waga nadana przekazom w serwisie (np. czy na pierwszych miejscach umieszczono ważne informacje krajowe, czy też inne?);
Zróżnicowany dobór tematów przekazów ze względu na: geografie (świat-kraj-region) oraz opcję polityczną;
Zachowanie proporcji w zakresie: tematów (światowych, krajowych i regionalnych);
Zrównoważony udział przedstawicieli partii politycznych;
Zrównoważony podział czasu poświęcony poszczególnym przekazom;
Obecność lub brak przekazów mieszczących się w kategorii „infotainment”;
Obecność lub brak forszpanu (zapowiedzi) przed rozpoczęciem serwisu/dziennika;
Neutralność czytającego wiadomości (brak emocjonalnego stosunku do czytanych przekazów, m.in. poprzez stosowanie jednolitej tonacji głosu, a w przypadku telewizji neutralność w zakresie gestu, mimiki twarzy, nefaworyzowanie żadnego z przekazów

poprzez okazywanie przychylności/życzliwości, afirmacji lub krytyki);
Brak neutralności czytającego (m.in. obecność słów i zwrotów nacechowanych);
Wyraźne oddzielenie informacji od komentarza oraz przytaczanie źródeł przekazywanych informacji;
Inne niż ww. wskaźniki zaproponowane przez Wykonawcę:
Zawartość informacji własnych (własne wywiady lub uzyskane wypowiedzi, własne źródła informacji, relacje korespondentów z terenu i z zagranicy)
Jakość techniczna audycji (słyszalność nagrań, równy poziom dźwięku, brak hałasu lub nadmiaru głosów z tła)
Współczynnik przystępności językowej, liczony według polskiego odpowiednika indeksu mglistości Roberta Gunninga – FOG-PL(A)

Audycje publicystyczne:

Pluralizm, bezstronność i wyważenie:

Liczba tematów w jednym wydaniu audycji;
Różnorodność tematyczna audycji (polityka, sprawy społeczne, gospodarcze, ekonomiczne, krajowe, zagraniczne, etc.);
Wyważenie tematów (zachowanie proporcji czasowych dla realizowanych tematów, w zależności od ich rangi);
Właściwy dobór uczestników audycji – obecność ekspertów w danej dziedzinie, zachowanie pluralizmu w doborze przedstawicieli partii politycznych;
Neutralny sposób przedstawienia uczestników audycji (bez faworyzowania/krytyki kogokolwiek);
Zachowanie proporcji czasowych w zakresie wypowiedzi uczestników;
Zachowanie przez prowadzącego roli moderatora dyskusji;
Niewłaściwe zachowania prowadzącego – stawianie się w roli uczestnika dyskusji, emocjonalność wypowiedzi (używanie słów i zwrotów nacechowanych), przerywanie wypowiedzi innym uczestnikom;
Inne niż ww. wskaźniki zaproponowane przez Wykonawcę:
Poprawność językowa prowadzącego (używanie poprawnych form wypowiedzi, wyważony styl języka, błędy, jąkanie się, powtórzenia, nieartykułowane dźwięki, niewyraźna mowa)
Kompetencje kompozycyjne (umiejętna kontrola tempa i potoczności audycji, metody kontrolowania dynamiki dyskusji, panowanie nad proporcjami części składowych audycji,

umieszczenie audycji w kontekście ramówki – zapowiedzi, blocking i stripping). Czynniki ten stanowi uzupełnienie punktu „g)” arkusza oceny
--

Obraz audycji na stronie internetowej stacji.

Współczynnik przystępności językowej zaproponowany jako jeden z dodatkowych wskaźników jakości audycji informacyjnych liczony jest według polskiego odpowiednika indeksu mglistości Roberta Gunninga – FOG-PL(A). Indeks ten jest według standardów polskich (współtwórcą tego standardu jest prof. Walery Pisarek) liczony według wzoru:

$FOG-PL(A) = 0,4 * (\text{średnia liczba słów w zdaniu} + 100 * \text{stosunek liczby słów trudnych do wszystkich słów})$, gdzie A oznacza analizowaną próbę tekstu. Wyższy indeks FOG oznacza większą mglistość tekstu, do którego pełnej czytelności potrzebne jest odpowiednio wyższe wykształcenie. Przykładowo, poziom 6 tekstu oznacza przystępność na poziomie absolwenta szkoły podstawowej, poziom 12 wymaga wykształcenia na poziomie szkoły średniej.

Wykonawcy analizy opracowali także całościowy współczynnik procentowy obiektywizmu audycji $WOI(A)$, liczony według algorytmu, będącego sumą ważoną zakodowanych wskaźników mnożonych przez przypisane im wagi.

$WOI(A) = \sum_{j=1}^n w_j * S_j(A)$, gdzie $WOI(A)$ – oznacza wskaźnik obiektywizmu audycji A, $S_j(A)$ - oznacza wartość surową wskaźnika j dla audycji A, w_j – oznacza wagę wskaźnika j, n – oznacza liczbę wskaźników oceny.

Operacjonalizacja wskaźników, system kodowania i sędziowie kompetentni

Każdy z wymienionych w obu powyższych tabelach wskaźników podlegał dalszemu doprecyzowaniu umożliwiającemu uzyskiwanie

spójności ocen różnych osób oceniających. Zdefiniowano w ten sposób system kodowania ocen liczbowych (wartości 0, 1 lub 2) w poszczególnych skalach odpowiadających wyróżnionym wskaźnikom. Dodatkowo wskaźnikom zostały nadane rangi (0,5; 1; 1,5; 2) określające wagę danego czynnika w ocenie całościowej jakości audycji. Poniższe tabele zawierają skrótowe instrukcje kodowania i rangi/wagi wskaźników dla audycji informacyjnych i publicystycznych.

Kodowanie wskaźników jakości audycji informacyjnych

Wskaźniki według kategorii	Kodowanie	Waga indeksu
a) Liczba przekazów w jednym wydaniu;	2=średnio mniej niż 3 minuty na 1 materiał newsowy w serwisie TV a 1 minuta w radiu; 1=mniejsza liczba newsów; 0=skrajnie mała liczba newsów	1
b) Ranga/waga nadana przekazom w serwisie (np. czy na pierwszych miejscach umieszczono ważne informacje krajowe, czy też inne?);	2=pierwszy news na ważny i aktualny temat krajowy (nagłe dramatyczne zdarzenie, polityka, gospodarka) lub zagraniczny (dramatyczne zdarzenie), pierwsze cztery newsy (TV) lub dwa (PR) na temat najważniejszych kwestii danego dnia; 1=pierwszy news na ważny temat zagraniczny, pierwsze cztery newsy na temat najważniejszych kwestii danego dnia; 0=else	2
c) Zróżnicowany dobór tematów przekazów ze względu na: geografie (świat-kraj-region) oraz opcję polityczną;	2=informacje zróżnicowane geograficznie i politycznie; 1=zróżnicowanie geograficzne, wyraźna przewaga informacji na	1,5

	temat jednej opcji politycznej; 0=else	
d) Zachowanie proporcji w zakresie: tematów (światowych, krajowych i regionalnych);	1=prawidłowe proporcje czasowe obecności tematów światowych, krajowych i regionalnych; 0=else	1
e) Zrównoważony udział przedstawicieli partii politycznych;	2=zachowana równowaga udziału przedstawicieli strony rządzącej i opozycji; 1=przedstawiciele jednej ze stron w nieznaczonej przewadze; 0=obecni przedstawiciele wyłącznie jednej partii politycznej	1,5
f) Zrównoważony podział czasu poświęcony poszczególnym przekazom;	2=tematy zajmują czas według ważności; 1=nadmiernie rozszerzony jeden z newsów; 0=kilka newsów nadmiernie rozszerzonych lub skróconych	1,5
g) Obecność lub brak przekazów mieszczących się w kategorii „infotainment”;	2=brak materiałów infotainmentowych; 1=jeden materiał o nieznacznym zabarwieniu infotainmentowym w wydaniu weekendowym; 0=obecne materiały infotainmentowe	1
h) Obecność lub brak forszpanu (zapowiedzi) przed rozpoczęciem serwisu/dziennika;	2=jasne zapowiedzi (zajawki) kilku najważniejszych tematów; 1=obecne zapowiedzi ale niepoprawnie lub nieczytelnie sformułowane; 0=brak forszpanu	0,5

<p>i) Neutralność czytającego wiadomości (brak emocjonalnego stosunku do czytanych przekazów, m.in. poprzez stosowanie jednolitej tonacji głosu, a w przypadku telewizji neutralność w zakresie gestu, mimiki twarzy, niefaworyzowanie żadnego z przekazów poprzez okazywanie przychylności/życzliwości, afirmacji lub krytyki);</p>	<p>2=zrównoważona tonacja głosu i poziom emocji prowadzącego; 1=neutralność w tonacji, emocjonalność gestów i mimiki lub odwrotnie; 0=nadmierna afirmacja lub negacja prezentowanych w materiale stanowisk</p>	<p>2</p>
<p>j) Brak neutralności czytającego (m.in. obecność słów i zwrotów nacechowanych);</p>	<p>2=brak słownictwa nacechowanego; 1=pojedyncze słowa lub zwroty nacechowane w tekstach prowadzącego; 0=nadmierna obecność słów nacechowanych</p>	<p>2</p>
<p>k) Wyraźne oddzielenie informacji od komentarza oraz przytaczanie źródeł przekazywanych informacji;</p>	<p>2=w pełni respektowane oddzielenie informacji od komentarza oraz poprawne przywoływanie wiarygodnych źródeł informacji; 1=oddzielenie informacji od komentarza ale błędy lub braki we wskazaniu źródła informacji albo niewiarygodne źródło informacji; 0=uchylenie rażące jednemu lub obu zasadom rzetelnego dziennikarstwa</p>	<p>2</p>
<p>l) Zawartość informacji własnych (własne wywiady lub uzyskane wypowiedzi, własne źródła informacji, relacje korespondentów z terenu i z zagranicy)</p>	<p>2=więcej niż jeden news w znacznej mierze oparty o własne wiarygodne źródła informacji (setki, wywiady, relacje korespondentów); 1=jeden news z przywołaniem własnego źródła informacji; 0=brak własnych źródeł informacji</p>	<p>1,5</p>

m) Jakość techniczna audycji (słyszalność nagrań, równy poziom dźwięku, brak hałasu lub nadmiaru głosów z tła)	2=doskonała jakość edytorska audycji (dźwięk, obraz, kadrowanie, montaż, obudowa graficzna); 1=wystarczająca jakość edytorska; 0=błędy techniczne	1,5
n) Współczynnik przystępności językowej, liczony według polskiego odpowiednika indeksu mglistości Roberta Gunninga – FOG-PL(A)	2=wartość FOG od 7 do 12; 1=wartość FOG od 13 do 15; 0=wartość FOG powyżej 15	1

Kodowanie wskaźników jakości audycji publicystycznych

Wskaźniki według kategorii	Kodowanie	Waga indeksu
a) Liczba tematów w jednym wydaniu audycji;	2=optimalna liczba tematów w audycji lub aspektów jednego tematu; 1=poprawna liczba tematów z nadmiernie rozbudowanym jednym z nich; 0=zbyt mała liczba tematów	1
b) Różnorodność tematyczna audycji (polityka, sprawy społeczne, gospodarcze, ekonomiczne, krajowe, zagraniczne, etc.);	2=źródnicowanie tematyczne; 1=jeden temat dominujący z wieloma wyraźnie wyróżnionymi aspektami; 0=jeden temat omawiany jednoaspektowo	1
c) Wyważenie tematów (zachowanie proporcji czasowych dla realizowanych tematów, w zależności od ich rangi);	2=proporcje czasu poświęconego na poszczególne tematy (aspekty) właściwie dobrane do ich rangi; 1=nadmierny czas poświęcony jednemu z tematów (aspektów); 0=proporcje czasu na poszczególne tematy (aspekty) zaburzone	1,5

<p>d) Właściwy dobór uczestników audycji – obecność ekspertów w danej dziedzinie, zachowanie pluralizmu w doborze przedstawicieli partii politycznych;</p>	<p>2=pluralizm w doborze uczestników audycji lub uzasadniona charakterem audycji obecność jednego przedstawiciela partii politycznych; 1=uczestnicy lub uczestnik audycji nie jest politykiem (ekspert); 0=nieuzasadniony brak pluralizmu w doborze gości</p>	<p>1,5</p>
<p>e) Neutralny sposób przedstawienia uczestników audycji (bez faworyzowania/krytyki kogokolwiek);</p>	<p>1=przedstawienie jednolite; 0=przedstawianie z komentarzem lub złośliwością</p>	<p>2</p>
<p>f) Zachowanie proporcji czasowych w zakresie wypowiedzi uczestników;</p>	<p>1=proporcje czasu wypowiedzi rozłożone równomiernie; 0=wyraźna przewaga czasu trwania wypowiedzi jednej z obecnych stron</p>	<p>2</p>
<p>g) Zachowanie przez prowadzącego roli moderatora dyskusji;</p>	<p>2= pytania o fakty i o opinie, rzeczowe komentarze; 1= zadawanie wyłącznie pytań o opinie; 0= nadmierna aktywność, niepotrzebne komentarze;</p>	<p>2</p>
<p>h) Niewłaściwe zachowania prowadzącego – stawianie się w roli uczestnika dyskusji, emocjonalność wypowiedzi (używanie słów i zwrotów nacechowanych), przerywanie wypowiedzi innym uczestnikom;</p>	<p>2=zrównoważona tonacja głosu i poziom emocji prowadzącego, nieliczne słowa nacechowane; 1=dostrzegalna w głosie życzliwość wobec któregoś z prezentowanych stanowisk; 0=nieuzasadnione zróżnicowanie tonu i emocjonalności głosu prowadzącego, nadmierna afirmacja lub negacja prezentowanych w materiale stanowisk</p>	<p>2</p>

<p>i) Poprawność językowa prowadzącego (używanie poprawnych form wypowiedzi, wyważony styl języka, błędy, jąkanie się, powtórzenia, nieartykułowane dźwięki, niewyraźna mowa)</p>	<p>2=bezbłędny język prowadzącego, poprawna wymowa i styl; 1=nieliczne błędy językowe; 0=błędy, jąkanie się, powtórzenia, nieartykułowane dźwięki, niewyraźna mowa</p>	<p>1,5</p>
<p>j) Kompetencje kompozycyjne (umiejętna kontrola tempa i potoczności audycji, metody kontrolowania dynamiki dyskusji, panowanie nad proporcjami części składowych audycji, umieszczenie audycji w kontekście ramówki – zapowiedzi, blocking i stripping). Czynniki ten stanowi uzupełnienie punktu „g)” arkusza oceny</p>	<p>2=opanowana kontrola tempa audycji, jej struktury, proporcji czasowych, odniesienia do innych elementów ramówki programu; 1=nieliczne błędy w kontroli kompozycji audycji; 0=brak kompetencji kompozycyjnych, nieumiejętne prowadzenie audycji</p>	<p>1,5</p>
<p>k) Obraz audycji na stronie internetowej stacji.</p>	<p>2=wyczerpujące i szybko zamieszczone informacje o audycji na stronie internetowej nadawcy, czytelny dostęp do tych informacji i do zapisu samej audycji; 1=obecne informacje o audycji na stronie internetowej, ale niepełne i trudne do znalezienia; 0=brak informacji o audycji na stronie nadawcy</p>	<p>1</p>

Rangi (wagi wskaźników) zostały nadane w efekcie badania fokusowego przeprowadzonego z udziałem grupy ekspertów z dziedziny medioznawstwa odpowiedzialnych za kontrolę jakości przeprowadzonego monitoringu. Uzyskane skalowania dwóch zestawów czynników oceny jakości (dla audycji informacyjnych i publicystycznych) dokonane przez ośmiu sędziów kompetentnych poddane zostały analizie zgodności. Zastosowana została metoda liczenia miary zgodności Alfa Krippendorfa.

Uzyskany został satysfakcjonujący wynik pozwalający przyjąć nadanie wag czynnikom za uzgodnione. Wynik tego uzgodnienia zawiera się w trzeciej kolumnie powyższych tabel.

Przeprowadzone zostało następnie badanie spójności ocen sędziów kompetentnych w odniesieniu do kilku wybranych audycji pilotażowych (informacyjnych i publicystycznych). Na części z tych audycji dokonano oceny w parach sędziów oceniających, poprzez zastosowanie triangulacji. Wszystkie te testy wykazały zasadniczą spójność kodowania a zatem zgodność sędziów kompetentnych także w tym zakresie.

Algorytm obliczania „współczynnika obiektywizmu” WOI (A) wyrażany był procentowo, przy przyjęciu za 100% maksymalnych możliwych ocen do uzyskania w każdej skali. W celach ilustracyjnych, bardziej niż interpretacyjnych, autorzy badania posłużyli się słowną interpretacją wyniku procentowego, przyjmując, że ocena powyżej 90% może być uznana za „bardzo wysoką”, od 80% do 90% za „wysoką”, od 70% do 80% za „niezbyt wysoką” a poniżej 70% za „niską”. Współczynnik WOI (A), jako wielkość liczbowa, służyła także w określeniu średnich wyników dla poszczególnych prowadzących audycje bądź czytających serwisy informacyjne, a następnie dla poszczególnych audycji osobno i sumarycznie dla obu głównych kategorii audycji.

Badana próba

Jednostką podlegającą analizie jakościowej była pojedyncza audycja, w wypadku audycji informacyjnych zwykle składająca się z szeregu newsów (wydzielonych informacji, w terminologii zlecniodawcy nazywanych „przekazami”). Ze względu na charakter i cel analizy ocenie nie podlegały pojedyncze newsy (elementy składowe audycji informacyjnych) z osobna, zatem wnioski z analizy jakościowej w mniejszym stopniu dotyczą pracy autorów pojedynczych „przekazów” (reporterów, researcherów), a w większym wydawców i redaktorów

audycji i, w stopniu najwyższym, lektorów („anchorów”, gospodarzy audycji, czytających). W wypadku audycji publicystycznych ocena jakościowa nie dotyczy zachowania gości, zaproszonych uczestników, skupia się natomiast na pracy gospodarzy audycji i, w mniejszym stopniu, ich redaktorów i wydawców.

Do zanalizowania jakościowego badanych prób tygodniowych programu wybrano wszystkie wydania w tygodniu następujących audycji informacyjnych: *Serwis Trójki*, *Wiadomości ekonomiczne poranne*, *Wiadomości ekonomiczne popołudniowe*, *Informator ekonomiczny*, *Salon polityczny Trójki*, *Śniadanie w Trójce*.

Analiza jakościowa publicystyki objęła wszystkie, tygodniowe wydania następujących audycji: *Puls Trójki*, *Trzy strony świata*, *Raport o stanie świata*, *Bardzo ważny projekt*, *Za a nawet przeciw*, *Godzina wychowawcza*, *Czas niezwykły*, *Trzecie oblicze dyplomacji*.

Audycje *Salon polityczny Trójki* i *Śniadanie w Trójce* zakwalifikowane zostały do kategorii informacja, gdyż są to audycje, które spełniają założenia przedstawiania stanowisk partii politycznych, organizacji związków zawodowych i związków pracodawców w węzłowych sprawach publicznych (pkt D kategorii Informacja planu programowego). Dlatego formalnie, analizując plan programowy pozostaje zakwalifikowana do kategorii informacja. Natomiast w związku z formą audycji, która jest typowa dla audycji publicystycznych ocena jakościowa została przeprowadzona z użyciem wskaźników właściwych dla analizy audycji publicystycznych.

Metodologia sumarycznej oceny jakościowej audycji informacyjnych i publicystycznych

Poza wieloczynnikową opisową analizą poszczególnych audycji, zawartą w części B raportu, podsumowane zostały uwagi zawarte w tych szczegółowych analizach dotyczące w szczególności:

W wypadku audycji informacyjnych:

Obszaru geograficznego najczęściej obecnego w przekazie informacyjnym nadawcy.

Najczęściej pojawiającej się tematyki i ewentualnych dysproporcji w nadanych tej tematyce rangach (miejsce w audycji, czas poświęcony).

Gatekeepingu – obecności najważniejszych kwestii i ich atrybutów, kolejności ich umieszczenia w serwisie.

Źródła inspiracji newsa i jego aktualności.

Stopnia uramowienia przekazu (jednostronność lub wielostronność przekazu).

Stopnia złożoności poszczególnych newsów (zrozumiałość całości przekazu, logika poszczególnych elementów newsa – setki, voice-over, komentarze z offu, stand-upy, wprowadzenia prowadzącego).

Ogólnej oceny tempa i konstrukcji audycji (liczba newsów, proporcje czasu, dyscyplina w czasie rozpoczęcia i zakończenia, poprawności forszpanów).

Formy przekazu (wiadomość czytana, relacja reporterska, relacja reporterska z setkami, relacja live, materiał archiwalny, felieton filmowy, impresja).

Stopnia samodzielności w przygotowywaniu serwisów informacyjnych (udział materiałów i relacji własnych).

Szerokości źródeł informacji – liczby korespondentów w terenie, liczby korespondentów z kraju i z zagranicy, informacje z mediów społecznościowych.

Bezstronności w prezentowanych opiniach (proporcje udziału ewentualnych stron politycznych, obecność lub brak pozawerbalnych

sugestii obrazem lub dźwiękiem, obecność ocen wartościujących w tekstach offu).

Zachowania podstawowych reguł dziennikarstwa informacyjnego (zasada oddzielania komentarza od informacji, poprawne przytaczanie źródeł informacji, prezentacja faktów, ich przyczyn i skutków).

Neutralności w czytaniu wiadomości (pod względem tonu, emocji, tempa).

Poprawności językowej i poziomu przystępności przekazu.

Oprawy graficznej i wizualnej (w wypadku programu telewizyjnego – infografiki, belki, animacje).

Zdarzających się błędów konstrukcyjnych i technicznych.

W wypadku audycji publicystycznych:

Staranności kompozycyjnej prowadzącego lub prowadzących (zapowiedź i prezentacja uczestników, liczba przerw i dopowiedzeń, kontrola tempa i proporcji tematów i pojedynczych wypowiedzi).

Zrównoważonego podziału czasu audycji (pomiędzy uczestników, pomiędzy tematy i ich aspekty).

Neutralności i bezstronności prowadzącego (w doborze tematów, doborze uczestników, w tonie wypowiedzi, obecności emocji).

Poprawności warsztatowej (kompetentne zadawanie pytań, unikanie komentarza, pytanie o fakty i opinie).

Poprawności językowej w zakresie wymowy, formy wypowiedzi, mowy ciała, intonacji).

Obecności zapisu audycji i jej obrazu na stronie internetowej nadawcy.

Wskazane zostały też walory i niedostatki, mocne i słabe strony całości programu w realizacji zadań ustawowych i planów programowych.

D. Opisowa ocena jakości programu

Walory i mocne strony

- Wysoki poziom obiektywizmu w audycjach informacyjnych i publicystycznych.

- Wysoki poziom materiałów własnych podczas serwisów informacyjnych – relacje reporterskie, informacje z regionów, korespondencje zagraniczne.

- Prawidłowy sposób komentowania wydarzeń przez prowadzących, obiektywne i rzeczowe wypowiedzi.

- Duży wybór audycji kulturalnych, skierowanych do różnego grona odbiorców (audycje skierowane zarówno dla najmłodszych jak i starszych).

- Właściwy sposób prowadzenia debat i rozmów z gośćmi z studiu. Właściwie przedstawianie, poświęcanie wszystkim takiego samego czasu na odpowiedź. Wnikliwe pytania.

- Podczas audycji bardzo często do rozmów włączani są słuchacze za pośrednictwem telefonów. Konkursy skierowane do różnych grup wiekowych.

- Dynamicznie prowadzone audycje z udziałem słuchaczy

- Zakres geograficzny audycji bardzo rozbudowany. W niektórych cyklach (np. Przegląd prasy, Puls Trójki) pojawiają się specjalne wydania poświęcone tematyce zagranicznej.

- Dużo oryginalnych autorskich audycji, prowadzący wyspecjalizowani w tematyce, o której mówią.

- Audycje muzyczne na wysokim poziomie, ze zróżnicowanymi stylami muzycznymi z różnych lat i dla różnego grona odbiorców (np. muzyka klasyczna, rock, jazz, hip-hop, elektronika.)

- Audycje muzyczne prowadzone przez wykonawców (Monika Brodka, Gaba Kulka)
- Wysoki poziom dziennikarzy muzycznych stacji
- Bardzo duży wybór audycji kulturalnych, o atrakcyjnej tematyce (audycje kulturalne stanowią największy procent programu stacji).
- Częste wywiady i rozmowy z interesującymi gośćmi, prowadzone w sposób bezstronny, zadawane ciekawe pytania.
- Dobrze przygotowane i poprowadzone audycje dla dzieci.
- Obecne pasma reportażu radiowego
- Dynamiczne i kompetentnie prowadzone programy sportowe
- Możliwość odbioru w Internecie: na żywo i podcasty zarówno na stronie internetowej jak i w aplikacji mobilnej

Niedostatki i słabe strony

- W serwisach informacyjnych nie zawsze przekazywane były opinie z różnych opcji politycznych, zachwiany pluralizm.
- Nie wszystkie nagrania w serwisach informacyjnych były dobrej jakości.
- Prowadzącym zdarzało się podczas dyskusji wtrącać prywatne historie lub niestosowne zwroty lub żarty.
- Duża różnica w czasie audycji kulturalnych w odniesieniu do planu programowego (zaplanowano 47,2%, w badanym tygodniu zrealizowano 39,34%)
- Bardzo mała liczba audycji preferowanych skierowanych do młodzieży.
- W badanym tygodniu duża liczba audycji nieuwzględnionych w planie programowym np. audycje autorskie.
- Mała liczba audycji edukacyjnych z zakresu prawa, ekologii i zdrowia.
- Stosunkowo niewielki wybór audycji sportowych.
- Więcej reklam niż zaplanowano w planie programowym (zaplanowano 4,7%, zrealizowano 6,6%)

- Sporadycznie pojawiające się błędy językowe u prowadzących (potknięcie językowe nie zdarzają się często jednak są widoczne, np. kilkakrotnie powtarzany błąd „odnośnie” zamiast „odnośnie do”)
- Audycje edukacyjne i wieczorne rozmowy momentami dość monotonicznie prowadzone

Ocena realizacji zasad pluralizmu, bezstronności i wyważenia

Audycje informacyjne

Uśredniony poziom obiektywizmu dla audycji informacyjnych to 87,30% - wynik dobry. W serwisach informacyjnych zachowywana jest zasada oddzielania informacji od komentarza. Dobór i ranga informacji, sposób ich przedstawiania, zróżnicowanie pod względem geograficznym, tematycznym oraz zróżnicowanie pod względem opcji politycznej w zdecydowanej większości są zgodne z zasadami pluralizmu.

Serwis Trójki

Serwis informacyjny jest geograficznie i tematycznie zróżnicowany. Serwisanci nie stronią od tematyki międzynarodowej i polityki na szczeblu krajowym wzbogacone niejednokrotnie o relacje reporterskie (również dotyczące regionów) oraz wartościowe korespondencje zagraniczne. Gatekeeping jest poprawny, zwykle pojawienie się materiału na „jedynce” jest właściwe, następane informacje umieszczane w kolejności według rangi, prawie nieobecne są tematy rozrywkowe (infotainmentowe). Pojedyncze materiały najczęściej oscylują długością trwania wokół 1'30", z nielicznymi wyjątkami w wypadku dłuższych i wielowątkowych relacji reporterskich, a także pełniejszych korespondencji zagranicznych. W

efekcie serwisy są utrzymane w poprawnym tempie, zwykle prezentowane są 4 newsy.

Wszyscy lektorzy czytają informacje bez słów nacechowanych, bez komentatorskich podprowadzeń, jednolitą intonacją, bez udziału emocji. Używają języka zrozumiałego, unikają dłuższych zdań, skomplikowanego słownictwa i kolokwializmów. W serwisie na ogół starannie oddzielona jest część informacyjna od komentatorskiej. Zdarzają się jednak serwisy zawierające cytaty lub wypowiedzi tylko jednej strony politycznej. Na ogół w kolejnych wydaniach serwisu pojawia się przeciwstawna opinia, jednak nie jest to dobra metoda wypełnienia zasady pluralizmu.

Równy i wysoki poziom warsztatowy czytających serwis potwierdzają wyniki w analizie jakościowej poziomu obiektywizmu mieszczące się powyżej 84%.

Walory i mocne strony

- Informacje zróżnicowane geograficzne (newsy z kraju, z regionu i ze świata) oraz tematyczne (informacje polityczne, gospodarcze, społeczne)
- Zachowane proporcje w doborze tematów krajowych, światowych i regionalnych.
- Informacje aktualne oraz kontynuacje tematów i poszerzanie ich o nowe informacje
- Dobre relacje reporterskie
- Bogate i dobrze prowadzone relacje zagraniczne
- Zdecydowana przewaga informacji własnych – informacje zagraniczne przygotowywane przez korespondentów
- Bardzo dobre tempo i konstrukcja audycji
- Forszpan obecny i prawidłowy.

- Prowadzący zachowują neutralność wobec czytanych treści, czytanie prawidłowe z dobrą dykcją i artykulacją
- Informacja oddzielana od komentarza.
- Infotainment praktycznie nieobecny w serwisach – materiały ciekawostkowo przekazywane w sposób interesujący

Niedostatki i słabe strony

- Mała liczba przekazów w wydaniu jak na pięciominutowy serwis
- Potknięcia językowe często w relacjach reporterskich
- W czytanych tekstach zdarzają się słowa nacechowane, oraz zwroty oceniające takie
- Kilukrotnie monotematyczny serwis: news o wypadku zajmował prawie całe wydanie, nawet jeśli nie było żadnych nowych informacji

Audycje publicystyczne

Uśredniony poziom obiektywizmu dla analizowanych audycji publicystycznych to 89,47% - wynik dobry. Audycje charakteryzują się przemyślaną koncepcją, dobrym moderowaniem przez prowadzących i odpowiednią dynamiką i tempem prezentacji i dyskusji nad tematami.

Audycje *Salon polityczny Trójki* i *Śniadanie w Trójce* zakwalifikowane zostały do kategorii informacja, gdyż są to audycje, które spełniają założenia przedstawiania stanowisk partii politycznych, organizacji związków zawodowych i związków pracodawców w węzłowych sprawach publicznych (pkt D kategorii Informacja planu programowego). Dlatego formalnie, analizując plan programowy pozostaje zakwalifikowana do kategorii informacja. Natomiast w związku z formą audycji, która jest typowa dla audycji publicystycznych ocena jakościowa została

przeprowadzona z użyciem wskaźników właściwych dla analizy audycji publicystycznych.

Audycje publicystyczne Programu III Polskiego Radia cechują się wysoką starannością kompozycyjną. Prowadzący wykazują wysokie kompetencje dbania o płynność, dynamikę i całościowe ułożenie audycji. Podział czasu w audycjach na wypowiedzi zaproszonych gości jest zrównoważony. Nawet w debacie politycznej (*Śniadanie w Trójce*) z udziałem wielu gości prowadząca bardzo kompetentnie moderuje i oddaje głos kolejnym zaproszonym. Zdarza się jednak w audycjach publicystycznych nadmiernie koncentrowanie na jednym temacie (zwykle pierwszym – głównym), przez co ostatecznie zaplanowane przez prowadzącego tematy poruszane są bardzo pobieżnie.

Prowadzący dobierają gości jak i tematy neutralnie i bezstronnie. W rozmowach z więcej niż jednym gościem zwykle zapraszane są dwie strony poruszanego tematu.

W poruszanych tematach pojawiają się zarówno pytania o fakty jak i opinie. Prowadzącym jednak zdarza się zadać pytanie w sposób sugerujący lub używając przy tym zwrotów nacechowanych i opiniujących, co nie jest dobrą praktyką. Podobnie jak (sporadycznie) ale pojawiające się ironizowanie i reagowanie śmiechem, czy potakiwanie w czasie wypowiedzi gościa.

Prowadzący używają języka poprawnie, nie zdarzają się błędy językowe, często jednak w bardziej dynamicznych momentach audycji można usłyszeć zająknięcia czy przejęzyczenia.

Audycje publicystyczne są dostępne na stronie internetowej w postaci podcastów. Dodatkowym plusem jest możliwość oglądania zapisu wideo porannych rozmów politycznych w Internecie.

Walory i mocne strony

- Audycje dobrze skonstruowane, prowadzone w dobrym tempie.
- Wieloaspektowe rozmowy na dany temat
- Tematy aktualne i ważne
- Dobry dobór rozmówców / ekspertów.
- Sposób przedstawienia uczestników neutralny.
- Zachowane proporcje czasowe wypowiedzi uczestników.
- Bardzo dobry język, brak błędów językowych szczególnie w programie „Trzy strony świata”.
- Właściwe moderowanie debaty w audycji „Śniadanie w Trójce”, szczególnie w kontekście zachowywania porządku i kolejności wypowiedzi uczestników
- Prowadzący angażują się w rozmowę z gośćmi. Zadają konkretne i rzeczowe pytania
- Programy obecna na stronie internetowej nadawcy – podcasty do odsłuchania.
- Wysoki współczynnik obiektywizmu
- Kompetentni prowadzący audycje publicystyczne
- Brak faworyzowania którejkolwiek ze stron dyskusji

Niedostatki i słabe strony

- Prowadzący często ujawniają swoją opinię na dany temat mówiąc „moim zdaniem...”
- Prowadząca „Śniadanie w Trójce” momentami zajmuje stanowisko będąc stroną w dyskusji
- Powtarzające się przytakiwania gościom ze strony prowadzących
- Pojawiające się słowa nacechowane: np. „krzyk rozpacz”, „ale to nie znaczy, że...”, „mocny człowiek”, „niesympatyczne wrażenie”, „coś strasznie złego”

- Momentami emocjonalny ton prowadzącej „Śniadanie w Trójce” i „Salon polityczny”
- Duża liczba przerw w audycji Salon polityczny Trójki

Podsumowanie

1. Prowadzący

Prowadzący	Kategoria	Nazwa audycji	Średnia ocen
Michał Przerwa	Informacja	Serwis Trójki	84,76%
Jolanta Pawlak	Informacja	Serwis Trójki	89,53%
Anna Zaleśna - Sewera	Informacja	Serwis Trójki	89,80%
Krzysztof Zyblewski	Informacja	Serwis Trójki	87,35%
Małgorzata Maliborska - Prażmowska	Informacja	Serwis Trójki	91,03%
Beniamin Filip	Informacja	Serwis Trójki	87,37%
Justyna Mączka	Informacja	Serwis Trójki	87%
Romuald Wójcik	Informacja	Serwis Trójki	89,93%
Radosław Mróz	Informacja	Serwis Trójki	90,17%

Beata Michniewicz	Publicystyka	Śniadanie w Trójce	81,67%
	Publicystyka	Salon polityczny Trójki	78,67%
Łukasz Karusta	Publicystyka	Puls Trójki	93,34%
	Publicystyka	Puls Europy	91,67%
Marcin Pośpiech	Publicystyka	Puls Trójki	95,00%
Łukasz Walewski	Publicystyka	Puls Trójki	93,33%
Ernest Zozuń	Publicystyka	Trzy strony świata	96,67%
Arkadiusz Ekiert	Informacja	Wiadomości ekonomiczne poranne	87,82%
	Informacja	Wiadomości ekonomiczne popołudniowe	84,36%
	Informacja	Informator ekonomiczny	84,61%
	Publicystyka	Bardzo Ważny Projekt	89,17%
Wiktor Legowicz	Informacja	Informator ekonomiczny	92,31%
	Publicystyka	Bardzo Ważny Projekt	91,67%
Katarzyna Próchnika	Publicystyka	Godzina wychowawcza	83,33%
Kuba Strzyczkowski	Publicystyka	Za a nawet przeciw	87,78%
Dariusz Rosiak	Publicystyka	Raport o stanie świata	90%
Elżbieta Korczyńska	Publicystyka	Czas niezwykły	90%

Łukasz Walewski	Publicystyka	Trzecie oblicze dyplomacji	91,67%
------------------------	--------------	----------------------------	--------

2. Audycje:

Audycje *Salon polityczny Trójki i Śniadanie w Trójce* zakwalifikowane zostały do kategorii informacja, gdyż są to audycje, które spełniają założenia przedstawiania stanowisk partii politycznych, organizacji związków zawodowych i związków pracodawców w węzłowych sprawach publicznych (pkt D kategorii Informacja planu programowego). Dlatego formalnie, analizując plan programowy pozostaje zakwalifikowana do kategorii informacja. Natomiast w związku z formą audycji, która jest typowa dla audycji publicystycznych ocena jakościowa została przeprowadzona z użyciem wskaźników właściwych dla analizy audycji publicystycznych.

Nazwa audycji	Kategoria	Średnia ocen
Serwis Trójki	Informacja	88,56%
Wiadomości ekonomiczne poranne	Informacja	87,82%
Wiadomości ekonomiczne popołudniowe	Informacja	84,36%
Informator ekonomiczny	Informacja	88,46%
Puls Trójki	Publicystyka	94,00%
Puls Europy	Publicystyka	91,67%

Śniadanie w Trójce	Publicystyka	81,67%
Salon polityczny Trójki	Publicystyka	78,67%
Trzy strony świata	Publicystyka	96,67%
Za a nawet przeciw	Publicystyka	87,78%
Bardzo ważny projekt	Publicystyka	90,42%
Godzina wychowawcza	Publicystyka	83,33%
Trzecie oblicze dyplomacji	Publicystyka	91,67%
Czas niezwykły	Publicystyka	90%
Raport o stanie świata	Publicystyka	90%

3. Kategorie:

Nazwa kategorii	Średnia ocen
Informacja	87,30%
Publicystyka	89,47%

Wyniki liczbowe procentowych współczynników z powyższych tabel odzwierciedlają ogólny dobry wynik analizy jakościowej realizacji zasad pluralizmu, bezstronności i wyważenia audycji składających się na program Polskiego Radia Programu III w badanym tygodniu od 10. Do 16. lutego 2017 roku.